

NEKAK ME ZVIŠKA GLEDA

str. 3

PRI SOBOLICI V SAKA- LOUVCA

str. 5

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 11. februarja 1993 • Leto III, št. 3

Sem dolgo upal in se
bal,

ta verz iz Prešernove
poezije na sebi, se pravi
ločeno, osamosvojeno,
komaj kaj pomeni. Treba
ga je pač brati skupaj s tis-
tim, zaradi katerega je
pravzaprav napisan,
namreč

nazaj si up in strah želi.

V igri je občutek praz-
nine, konca pričakovanj in
spoznanje nič, ki nastopi
ob koncu upanja in strahu,
ko torej ni več nikakršne
strasti za nekaj, temveč le
gola in pusta praznina, kar
je značilno za stanje neiz-
polnjene želje. Organ, ki to
zaznava, pa pri Prešernu ni
kak razum, temveč srce
kot simbolno orodje
ljubezni, upanja in poe-
zije... Neizpolnjene in neiz-
polnljive ljubezni, grenko-
tlega upanja in čarobno
lepe poezije...

Kaj je z upanjem, s
pričakovanji in s srcem,
polnim ljubezni, danes, na
pragu novega tisočletja, ko
... na tleh leže
slovenstva stebri stari,

ko čez noč, po viharju,
polnem grmenja in toče,
stopame v nova obdobja,
v nove svetove, ki se nam
zdijo edini pravi in naši, in
skušamo čimprej pozabiti
vse staro in nagnito, kar je
bilo v mnogočem so-
vražno logiki srca, duše in
poezije. Še posebej je ob
letošnjem Prešernovem
prazniku zanimivo pomis-
liti, kaj je s temi občutki na
Slovenskem, torej v deželi,
ki je že od nekdaj dežela
pesnikov, in v kateri se tudi
uresničuje pomlad popol-
nega osvobajanja.

V Sloveniji, deželi pes-
nikov, še upamo in
pričakujemo; pesniki še
pišejo pesmi o sreči in
ljubezni, veličastni ljubez-

8. FEBRUAR -

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Ob slovenskem kulturnem prazniku se bodo Porabci predstavili v Murski Soboti. Naš posnetek je nastal na generalki prireditve z naslovom "Sprtoletje."

ni, ki bo rešila svet; napisali
pa smo tudi novo
slovensko ustavo ter se
opredelili do nacionalne
suverenosti. Izpolnjen je
velik del upanja in pri-
čakovanj slovenske skup-
nosti, takšne države realne
in pravične politike, ki torej
nikakor ni nekaj, kar je
stvar samo upanja in
hrepenenja in zatorej srca,
temveč so tukaj predvsem
razum, volja in moč
poglavitna orodja, ki jo
zahtevajo in tudi obujajo k
življenju.

Živimo v času, v katerem
morebiti že intenzivneje
uničujemo, kot pa ustvar-
jamo, in v katerem nam
grozljiva mučenja in
ubijanja v neposredni
sosesčini kažejo temno

sliko civilizacije. A mi
živimo, po svojih močeh
poskušamo pomagati in
blažiti bolečine, kajti vsako
življenje je dragoceno že
zaradi življenja samega...

...Ak' pa naklonijo nam
smrt bogovi, manj
strašna noč je v črne
zemlje krili, kot so pod
svetlim suncem sužni
dnovi...

Te Črtomirove besede
nas spremljajo v vseh
časih in trenutkih, Pre-
šernov Črtomir je podoba
Slovenca, veljavna za vse
čase.

Narod brez bogatega
kulturnega življenja in
skrbnega negovanja
lastnega jezika je narod
brez duhovne identitete.
Naš slovenski narod se je

skozi stoletja, kljub
močnim pritiskom s
severa in juga, ohranjal in
tudi ohranil s kulturno in
moralno energijo, za
katero pa je ves čas
prvenstveno skrbelo izo-
braženstvo, cerkveno in
posvetno.

Tu, na skoraj poza-
bljenem robu lepe
slovenske dežele, v Porab-
ju, ki ga je igra usode ločila
z državno mejo od
matične domovine, tu se
počasi, korak za korakom,
obnavljajo "slovenstva
stebri stari", tu slovarji ne
poznajo besed nacio-
nalizem, šovinizem in še
kaj, tu upanje ne bo nikoli
ugasnilo in ljubezen ne bo
nikoli dobila podobe smrti.
In nemir kot gibalo ustvar-

jalnosti mora nenehno
prijateljevati s svobodo...

Up in strah, ne pa napuh
in oblastnost, sta občutji,
ki spremljata slovenstva
stebre stare, deželo
pesniškega naroda, torej
državo srca in želje...
Državo upanja...

Narod si bo pač pisal
sodbo sam. Tudi kulturno,
še posebej jezikovno. Naj
končam svoje razmišljanje
ob slovenskem kulturnem
prazniku z besedami
pisatelja Ivana Cankarja:

"Prešeren je bil velik
pesnik in ljudstvo ga ni
razumelo; njegove pesmi,
iz srca pete, so zvenele in
izzvenele brez odmeva -
ljudstvo jih ni slišalo.
Ljudstvo ni več poznalo
tistih, ki so darovali na
njegovem oltarju svoje
telo in svojo dušo. Začela
se je dolga vrsta tragedij,
grozna vrsta, ki ni
zaključena do današnjih
dni. Vsa strma cesta naše
kulture je orošena in pog-
nojena s solzami in s krvjo.

Vsi tisti naši veliki in
pravični pesniki, umetniki
in znanstveniki, ki so s
pošteno mislijo in močno
voljo zidali dalje in višje na
zgradbi naše kulture - vsi
so plačali svoje počette s
svojo srečo in svojim
življenjem. V narodu, ki so
ga ljubili, so bili tujci, v naj-
boljšem slučaju nepoz-
nani, v navadnem slučaju
zasmehovani in zaniče-
vani.

Ne z zlatimi, s krvavimi
črkami je pisana knjiga
slovenske kulture!"

VALERIJA PERGER

MALI JUBILEJ "PORABJA"

Z današnjo številko **Porabja** naročniki in bralci prejemo svoje "novine" že tretje leto. V tednu slovenskega kulturnega praznika, 14. februarja 1990, so Slovenci na Madžarskem dočakali svoj prvi časopis v materinem jeziku. Od takrat porabski Slovenci vsakih 14 dni redno prejema svoj časopis, ga z veseljem pričakujejo in prebirajo. Dve leti je torej minilo, odkar se je začela uredniševati najpomembnejša obljuba vodstva Zveze Slovencev na Madžarskem.

Takoj po ustanovitvi **Zveze Slovencev** na Madžarskem in po pogovorih delegacije Zveze Slovencev na Predsedstvu Republike Slovenije so se začele temeljite priprave na izdajanje lastnega glasila. Spominjam se še teh prvih iskrenih želja, pa tudi začetnih težav. Odločno je bila postavljena zahteva po ohranjanju slovenskega jezika in kulture, prebujanju in utrjevanju narodne zavesti med pripadniki maloštevilčne slovenske narodne skupnosti na Madžarskem, za kar je poleg vrtcev in šol ter kulturne ustvarjalnosti bil nujno potreben še lastni časopis. Na drugi strani pa je bila takrat pomembna tudi moralna in materialna podpora državnih organov Republike Madžarske in matične domovine Slovenije.

Po dveh letih izhajanja je časopis dobil in izoblikoval svojo podobo, ob tem pa ima zveste naročnike in bralce. Vodstvu Zveze Slovencev in prizadevnemu uredništvu ves čas uspeva ohranjati najpomembnejše cilje: skrb za ohranitev slovenstva in maternega jezika, krepitev nacionalne zavesti in sprotno obveščanje bralcev, ter spremljanje vsega, kar se

v teh obmejnih krajih, med to najmanjšo slovensko narodno skupnostjo v zamejstvu, dogaja. Hkrati pa se uredništvo uspešno prilagaja tudi sestavi svojih bralcev - z lažjimi prispevki, krajšimi informacijami in komentarji o življenju in dogajanju, zmanjšuje število zahtevnejših člankov in se izo-

dograjeval svojo celovito podobo. Morda bo v prihodnjih letih prerasel celo v tednik, se občasno ozaljšal s kakšnimi kulturnimi ali drugimi prilogami in postal še bolj nepogrešljiv kritični spremljevalec in vodnik Slovencev na Madžarskem.

Vsekakor je že doslej dokazal, da si ni mogoče

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

giba težjemu stilu pisanja. Dobra polovica tekstov je v porabskem (domačem) narečju, ki je predvsem starejšim ljudem lažje razumljivo.

Časopis Porabje opravlja tako izjemno kulturno, narodnostno, politično in informativno poslanstvo med Slovenci ob Rabi, skrbi pa tudi za boljše razumevanje in zблиževanje dveh dobrih sosed - Madžarske in Slovenije ter njunih državljanov. Nenadomestljiv je njegov prispevek h kvalitetnejšemu obveščanju o delu in življenju naše narodne manjšine na Madžarskem. Vse več ima naročnikov v Porabju, kjer prihaja praktično v sleherni slovenski oziroma mešani družini, pa tudi v drugih središčih Madžarske, kjer živijo Slovenci, ga z veseljem prebirajo. Mnogi dopisniki, predvsem iz Porabja, mladina in šolski otroci, pa tudi nekateri dopisniki iz Slovenije, zlasti iz Prekmurja, ga s svojimi prispevki dodatno bogatijo. Tako se Porabje veselimo tudi v matični domovini Sloveniji, kjer ga radi beremo.

Seveda bo časopis postal v prihodnje še bogatejši in raznovrstnejši, postopoma bo

predstavljati življenjskega utripa in narodnostne ohranitve porabskih Slovencev brez lastnega glasila. Dosedanje številke Porabja so zgovorno potrdile, da v teh obmejnih krajih ob madžarsko-slovenski meji živite čudoviti, skromni, prijazni in pokončni ljudje. Porabski Slovenci ste v preteklosti prestali veliko hudega, mnoge pritiske in krivice. Kljub vsemu ste vzdržali in ostali del slovenskega naroda na Madžarskem, ohranili svoj materni jezik, običaje in kulturo.

Upajmo, da bo v prihodnje lažje, saj imate svojo narodnostno organizacijo, demokracijo ter vrsto meddržavnih sporazumov med Madžarsko in Slovenijo, ki varujejo vaše narodnostne pravice. Imate pa tudi svojega prijatelja in zaveznika - časopis Porabje.

Ko se ob tem jubileju pridružujem čestitkam uredništvu Porabja, vodstvu Zveze Slovencev na Madžarskem in tiskarni "Solidarnost" iz Murske Sobote, naj velja srečno vsem, ki so karkoli prispevali, da Porabje redno prihaja in opravlja svoje pomembno poslanstvo!

Geza Bačič

KOLEDAR ZA MADŽARE V SLOVENIJI

V DUHU DOSEDANJE TRADICIJE

Naptár - koledar za Madžare v Sloveniji, predvsem pa v Prekmurju, se tudi z letnico 1993 ni izneveril svoji večdesetletni tradiciji: prinaša obilo raznolikih branja za zimske dni pa tudi tekste, ki imajo trajnejšo vrednost. Nekaj novosti je pri pripravljanju koledarja. Zdaj tiskajo publikacijo v Zalaegerszegu - kot pomoč matične države manjšini v Sloveniji. Posrečena je tudi likovna oprema, ki jo je prispeval akademski slikar Štefan Galič, še zlasti fotografije, ki simbolizirajo 800-letnico Lendave. Kakor večino dosedanjih koledarjev je tudi letošnjega uredil Sándor Szunyogh.

Po koledarskem delu je prvi razdelek namenjen družini, domu in zdravju, torej koristnim napotkom, navetom in podobnemu, kar zanima družine, vključno s slastnimi recepti za nekatera jedila.

Vsebinsko pomemben je drugi del, v katerem so članki in razmišljanja o narodnostnem življenju. Denimo prispevek Ferenca Hajósa o narodnostnem samoorganiziranju po tem, ko bodo nastale nove, manjše občine v Sloveniji. O razmerah in viziji v manjšinskem življenju piše Laci Göncz. Sicer pa najdemo v koledarju članke iz kulturnega, narodnostno kulturnega in političnega življenja, pesmi in krajšo prozo domačih avtorjev ter obilico fotografij z najpomembnejših dogodkov za manjšino in v sodelovanju med Slovenijo in Madžarsko.

Prava škoda je, ker se uredništvo ne odloči po zgledu iz Avstrije za novoletni knjižni dar, v katerem bi ponudili poleg koledarja še dve, morda tri knjige. Med prekmurskimi Madžari je toliko literarnih ustvarjalcev, da bi bila izbira lahko ustrezna in dolgoročno naravnana.

eR

Radenska

NARAVA DAJE NAJBOLJŠE

NAŠE ŠOLE (7)

PRVI MADŽARSKO - SLOVENSKI SLOVAR

Pisci učbenikov za Slovence med Muro in Rabo so si prizadevali, da sestavijo tudi slovensko-madžarski in madžarsko-slovenski slovarček. Prvi slovensko-madžarski slovar je objavil v svojem učbeniku iz leta 1790

reja Szalayja KRÁTKI NAVUK VOGRSKOGA JEZIKA za začetnike. Knjigo so natisnili v Gradcu, na stroške županijskega odbora za širjenje madžarsčine v Železni županiji. Kljub temu ni bil predpisani

strnil takole: "... deca vogrski znajoča bi na vogrskon na žetvi, na kosidvi, na mlatidvi itd. vékšo plačo, i vékše poštenjé mejla... Sloven slovenski tak ne pozabi". Ali je to res tudi še danes?

Učbenik je zanimiv za nas predvsem zaradi slovnicega izrazja - ki ga je avtor sam sestavil (napr. vküpglasnicke-soglasniki - mássalhangzók) - in zaradi slovarja. V tem prvem madžarsko-slovenskem slovarju je ohranjenih veliko lepih starih porabskih besed. Na primer: arasz - pedén, begy - krof, piita, biztatni - drastiti, bizonyítani - svedočiti, bodnár - kolár, bokréta - korina, búcsú - odpustek, diühös - bejsen, ék - záglözda, emlék - spoumenek, enyv - keljé, epe - šuč, faggýú - loj, fecskendő - bzekanca, gőz - spar, hortyogni - frkati, inas - službenik, ing - srakica, icce - štúca, kalap - krnščák, klobúk, kalapács - hamer, kalász - vlát, kappan - kopün, karika - potáč, kerület - okroglina, kunyhó - kuča, megye - okroglina, krajina, nád - trst, ököl - pesnica, önként - szám rad, őrizni - varvati, őrizkedni - hábati se, parlag - prejlog, per - právda, ríni - brécati, sajnálni - militi, sarjú - ótava, sóvény - šéca, sörét - špri, süldő - braviček, szüret - brátva, tiszták - kečka, vagyon - blágo, vedleni - misiti se, zabola - vüzda.

Marija Kozar

PISMO IZ SOBOTE

NEKAK ME ZVIŠKA GLEDA

Tak piše v Svetom pismi, ka je Boug napravo človeka po svojoj podoubi. Bole o tom brodim, bole sam gvišen, ka je tou rejsan. Ne mislim na tou, ka tudi Boug kak človek ma dvej roke, glavou, nogé, pa vse drúgo. Bole mi po glavej odi misel na neka drúgo. Boug zviška na nas gleda. In pri tom, vidite, lidje najbolje Bougi kcu j idemo. Neškem praviti, ka smo gli vsi takšni, dosta pa je takšnih, ka se silijo ta viška, gde je njim nej mesto. Pa s takšimi mamó mi, steri tú na zemlej vrlo pa flajšno delamo, največjo nevoulo. Takšnim se nači pravi mali bogovi.

Boug je, kak pravijo, eden sam. Tej mali bogouv pa ge, ka se vse gible. Na vsakšom stopaji te steri zviška gleda pa te ravna, kakšen moraš biti, kak moraš gučati, kak moraš biti oblečeni, kelko moraš delati, kelko trbej služiti, ob steró vori se kama naravnati pa eške puno drúgih stvari. Eške pri najbokši pajdašaj je skouz eden, steri je skouz malo više, kak so drúgi. Doma se pri vsakšomi zna, sto je tisti mali boug, ka ma vse kunce v svoji rokaj. Tú guča nega, vse mora tak biti, kak on ali ona povej. Pri nas doma je tou ženina mati, njou ste v mojom pisanji že spoznali. Pri njoj diskusije nega. Ške njeni mouž mora biti čista tiuma, gda una komando prejk vzeme.

Kak vó s kuče stoupiš, pa ideš v bauto, ka si ka za gesti kúpiš, pa nemreš, ka ne bi na kaj takšoga naleto. Bautaši so ekstra fajta mali bogouv. Ške sreča, ka Boug nej je ženska pa ka v bautaj bole malo moški dela, vači bi nej bilou za preživeti. Dapa tou bi se njim dalo odpistiti, ka oni túdi majo maloga boga nad seuv. Tou se zna. Tou so šefi. Tej so malo vekši mali bogouvi. Tej za sé že vóvrlejo, ka so že jako blizi tistomi pravomi gospodi Bougi. In tej so najúši. Nej so mali, pa nej so velki, tou so med lúdsvom povejdano, nej lúk pa nej voda. Dapa zasé mislijo, ka so najbolje visiko pa ka največ znajo.

Vúpam, ka sam nej zdaj preveč čemerasto vóvdaro, pa ka nede steromi kaj lagvo na pamet spadnolo pa de steo z menov kaj napraviti. Dapa tou de samo pokazalo, ka mam ške kak fejt prav. Vej tak pravijo, ka če mački na rep stoupiš, te skrnjavče. Pa prav pravijo, vej sam neka takšoga túdi ge sam doživó pa dam tomi čista prav.

Pelo sam se zbicklinom. Bila je trda kmica. Posvejta sam jasno nej meo, ali ka mo drúgo, tisko ga nemo, vej se nikši avto nej mimo prpelo. Ali naidnouk pred menov vó iz kmice stoupi nekši človek. Gda so se mi oči bole privadile, sam spouznó nikoga drúgoga kak samoga gospoda policaja. "Gde pa maš posvejt?" Škrabo sam se po glavej, obračo oči pa se delo, ka ne vem, o kom ide rejč.

"Gospoud, mogo vas mo štrofati, nači nejde. Slúžba tak nalaga."

Tošlin je biu čista prazen pa sam brž začo brodit, kak bi ga prejk spravo. Bole kak sam brodo, bole sam nika nej vónajšo, ka bi naj tou bilou. Policaj je ške neka pripovedavo, dapa sam ga nej nika poslušo, ka sam meo sam s sebov probleme. Te se mi je pa zblisnolo. Začo sam se delati, ka sam malo nouri. Tulo sam, majúto z rokami, obračo oči, se slino, cingo s skinkašom, pa delo vsefelé drúge norije. Policaj me en čas gledó, te pa pomali, gda je vido, ka se nede mogo z menov pogučati, túdi on začo tak delati, kak sam ge delo. Povem vam, ka sva se dobro razmila. Bole nouro sam se napravlo, bole mi je policaj nouro odgovarjó. Mogouče bi se lejko cejlo nouč tak zgučavala, če ne bi ge v sme j počó. Tak sam se začo smijati, ka sam biciklin ta vrgo pa se za blek držo. Policaj me gledó pa pito, ka se smejim.

"Kak se ne bi, če pa se tak dosta bole razmiva, kak če bi se normalno zgučavala." Te je prebledno, pa tak lagvo začo gučati, ka bi ške té paper rdeči grato. Ka je pa te tadale zmenov delo pa rajši nemo gučo. Gumibot je svoje napravo. Kak koli že, vrag pride vó z maloga boga, gda njemi pokažeš, ka je menši, kak si on misli.

MIKI

Roucsna Kniga

nikih korenásztil, i penyásztih Vogrszkil Rejcsih.

A.

Ahrlak; oblok, okno.	Ágyú; stük.
Ahrlak; obročk.	Ágy; posztela.
Ábrázot; linzo obonje.	Ájtatos; pobo'sen -a-o.
Abriat; obroucs.	Áj; vüszta.
Abrosz; sztolni prt.	Ájándék; senk, dár.
Adni; datu.	Ájánlati; priporocsiti.
Adomány; danyó	Ájtó; dveri.
Adós; dú'sen, du'snik.	Ájlati; omedleti.
Adakozó; daroviter -a-o.	Akadály; zádava.
Ag; vejka.	Akarat; vola.
Aggódni; krouto. szo	Akaratos; szvoje sogé,
szkrbeti.	okoren -a-o.
Agy; mosgyáni.	Akaszáni; yeszili.
Agyak; illójeza.	Akó; akony.
Agyar; sanilivi, szán	Alkol; ovesarnicza.
doosui, kanzobáti -a-o.	Alamizsna; álmostvo.

Miklós KÜZMIČ. LÜLIKOV iz leta 1833 je - z učbenikom vred - ostal v rokopisu. Isto leto so izdali KOŠIČEV učbenik s PRVIM MADŽARSKO-SLOVENSKIM slovarjem. KOŠIČ je prevedel madžarsko slovnico Im-

šolski učbenik. Siro-mašnejši učenci so ga dobili - ne glede na veroizpoved - zastoj. KOŠIČ s tem učbenikom ni hotel pomadžariti svojih rojakov, ampak kulturno dvigniti. Pomen znanja madžarsčine je KOŠIČ

SEMINAR ZA UČITELJE SLOVENSKEGA JEZIKA

V ponedeljek, 25. januarja, je v predavalnici Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in šport v Murski Soboti potekal seminar za učitelje slovenskega jezika pod nazivom Komunikativne metode in pristopi pri pouku slovenskega jezika. Seminar je vodila profesorica Irena Kumer, pedagoška svetovalka za slovenski jezik na OE v Murski Soboti.

Komunikaciji, v vseh segmentih, namenimo v šolah v Sloveniji precej pozornosti. Za tako delo pa potrebujemo učitelje, ki dobro obvladajo sodobne pristope predvsem pri jezikovnem pouku. Seminar je potekal v obliki delavnic, to pomeni, da so prisotni učitelji ak-

tivno delali in preizkušali vsebine, ki jih bodo lahko koristno uporabljali pri pouku.

Na seminar smo povabili tudi učitelje slovenskega jezika iz dvojezičnih šol v Porabju. Žal, sta prišla le dva, Elizabeta Majcan-Pint iz števanovske šole in Jožef Nemet iz gornjeseniške. Skupni seminarji učiteljev z obeh strani meje so vsekakor pomembni za izmenjavo izkušenj in pridobivanje novih pedagoških vedenj.

Podoben seminar bomo organizirali v februarju v Monostru; upajmo, da bodo takrat prisotni vsi učitelji slovenskega jezika iz porabskih šol.

VALERIJA PERGER

OD SLOVENIJE...

SUSPENZIVNI VETO

Po zasedanju Državnega zbora je v Ljubljani pred dnevi zasedal še drugi, "zgornji dom" slovenskega parlamenta. Gre za Državni svet, v katerem sedijo predstavniki lokalnih in interesnih skupnosti. Svetniki so se odločili, da ne bodo dali zelene luči za pet zakonov, ki so jih poslanci na svojem zasedanju že izglasovali. To je tako imenovani suspenzivni veto. Pomeni pa, da bodo omenjene zakonske akte poslanci Državnega zbora morali še enkrat obravnavati in sprejemati.

POSLSANSKE PLAČE

Medtem ko mnogi državljani Slovenije živijo na robu preživetja, pa si novoizvoljeni poslanci delijo 2.500 do 4.000 nemških mark plače (v tolaški protivrednosti). Poslanci pa bodo ob privilegijah, ki jim jih zagotavlja zakonodaja, tudi kaznovani, če ne bodo vestno opravljali svojih dolžnosti. Če bo poslanec recimo neopravičeno manjkal pri glasovanju v Državnem zboru, mu preti, da mu bodo odvzeli dnevno plačo, povračilo stroškov za prevoz na delo, za prehrano... Prisotnost v dvorani pri glasovanju bodo preverjali s pomočjo računalnika.

DRNOVŠEK JE BIL V DAVOSU

Slovenski premier dr. Janez Drnovšek in finančni minister Mitja Gaspari sta sodelovala na Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu. Pogovarjala sta se s številnimi gospodarstveniki in politiki iz vsega sveta. Govora je bilo tudi o vstopu Slovenije med polnopravne članice Efte, kar naj bi bila vmesna stopnja za vključitev v Evropsko skupnost, ki pa je ni pričakovati prej kot ob koncu stoletja.

SINJI GALEB - ZAPLUL

V portoroški marini je soproga slovenskega predsednika Štefka Kučan krstila prvo jadrnico slovenske obalne obrambe, Slovenski Teritorialni obrambi jo je za simbolično najemnino oddal v najem poslovnež Vlado Petričič, ime - Sinji galeb pa so ji izbrali bralci Slovenskih novic. Jadrnica bo služila za usposabljanje slovenskih mornarjev.

MI SLOVENCI, MI SE NE PODAMO... (3)

KNJIŽNA SLOVENŠČINA - PORABSKA SLOVENŠČINA

V zadnji numari naši novin smo zapisali, ka so se inda svejta ništarni slovenski pisateli, intelektualci pa politiki dosta štukali, ka če Slovenci nede poštiivali svoj gezik, svojo kulturo, te ostanejo narod hlapcov.

Gezik je ranč takši, kak kakši gračenek (ograček), šteroga če nemo gnojili, gorkopali, okapali, polejvali - enkrat samo na nikoj pride. V njem nede rasle rauže, paradajs, paprika, kapiusta, mrkevca. Če ga zapistimo, več nede gračenek. Istina, ka te de to kaj raslo v njem, depa nej tisto, ka bi tarbólo, liki divjde ščabe, kaprlivdje, grmauvdje...

Zaka se je tarbej skrbeti za gezik? Zaka ga je tarbej polejvati, gnojiti pa okapati, ka naj z njega grata lejpi gračenek? Nej zato najbole, ka naj lejpi bau. Tau tö, tö. Prva funkcija enotnoga gezika je, naj se tisti, ki en gezik gučijo, razmejo. Samo zbrodite si, ka bi v strašanjski veliki Meriki delali, če bi vsikšitisti gezik gučo, s šteroga rosaga je prišo? (Vendrak nega

takše države na svejti, odkec bi nejšli v Združene države Amerike.) Eške Indijanci (Apači, Irokezi, Komanči) se morejo tak zvekšoga navčiti engliški, če škejo tam živeti. S tem pa niške ne pravi, ka bi Italijani, Madžari, Francuzi ali Slovenci v Meriki nej smeli gučati italijanski, vogrski, francuski ali slovenski.

Povejmo če bi na Vogrskom nej nicali zvekšoka enotni madžarski knjižni gezik, te bi se lidgé paulek rusoške ali romunske grajnce pa Madžari na našon koncu buma tö nej trnok razmeli. Če bi se nej baudvoji v šaulaj včili kulturni knjižni gezik. Tau pa ne znamanije, ka bi en dialekt grši biu, kak knjižni gezik. Nikšo fele formo nej. Reči v kulturnom vogrskom geziki - jössz, hol voltál, hová mász - so sami po sebi nikanej lepše, kak njini pari v madžarskom dialekti - gyűssz, hun votál, há mász. Tě slednje reče so samo zato malo špajnsne, ka norme dzejika drugo želejo. Ka če nede ene norme, te de naslednje

vsikši nika po svoje začno gučati, pa te lidgé naslednje nede razmeli en drugoga.

Lidgé, šteri slovenski gučimo, tö dosta fele dialektov govorimo. Če bi nej bilau enoga enotnoga slovenskoga gezika, te bi se buma dostakrat lidgé ranč v mali Sloveniji nej dobro razmeli: povejmo Prekmurci s Primorci pauleg maurdja.

Kaj bi bilau, povejmo, če bi na poštijaj pa na železnica nikše norme nej bilau? Ali za fligare v lufti, pa šifte na oceanaj? Eške tak kelko nesreč pa nevol geste. Kaj bi bilau, če bi mi, ki živimo v Železni županiji, z lejvi kraj vozili avtone, kak v Angliji, v sausadni Zalski županiji cikcakasto, v veszprémski pa tak, kak konj skače v šahi? Istina pa je, ka bi se doma na svojom tranki leko sūkali z našim autonom eške tak tö, kak kakša kača, če bi se steli, ali pa po dve kolej vozili, na cestaj pa nej...

Niške na tom püklavom svejti ne pravi, ka bi knjižne besede: miš, žolna, veriverica lepše

bili, kak porabske: müš, žuna, zebarca. Čeden človek tau tö nede pravo, ka mi v Porabji - na svojom tranki - ne smejmo tak gučati. (Če dobro vem, ge zdaj tö v gorénjesinčarskom slovenskom! dialekti pišem. Depa če de mi stoj tak pravo, ka je tisti auto, šteroga po tranki nakak vsevkriž vozi, pa nej tak, kak je normirano na poštijaj, autocestaj, nej auto, liki krava, štera se je od komance nadiila - o takšom človeki si ge buma mislim svoje. Ranč tak, kak o tistaj, šteri tak pravijo, ka je tá rejč, v šteri ge zdaj pišem, nej slovenska.)

Tau je skor tak, kak če nakak má povejmo en gvant za svetek pa en gvant za delavi den. Pa bi o tom, nej tak lejpom gvant pravili, ka je tau nej gvant, liki picikli...

Človeka včasik vse v riti stagéča...

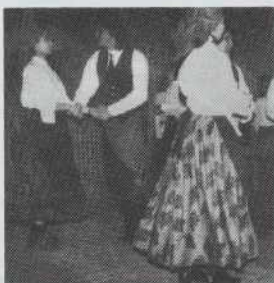
(Ne zamerite mi za tau rejč, depa tistoma tali našoga tejlja, na šterom sedimo, se v knjižni slovenščini ranč tak pravi, kak v porabskom guči: rit.) **Francek Mukič**

"DEJDEK BABO V RAUR POVESO..."

23. in 24. januara smo nepozablene spomine dobili od KUD-a Mura iz Murske Sobotice. 23. so na Dolenjom Seniki, 24. pa na Gorenjom Seniki plesali pa spejvali naši gosti. Tej pevci pa plesalci so delavci fabrike Mura v Murski Soboti. Nji vodi naša stara, dobra padaškinja Marija Rituper.

Na Dolenjom Seniki so se lepau vkup zbrali ljudje, šteri so gledat prišli program. Zdaj, ka smo mimo toga programa, gočijo eden drugomi, ka je leko žau tistoma, šteri je nej prišo, zatok ka šteri so tam bili, so nika spoj lejpora doživeli.

Na Gorenjom Seniki smo v nedelo po meši žmetno čakali ljudi. Ženske so malo eške večer-

nico molile, moški so pa malo pred programom špricer šli pit. Nej dugo pa, da se je kulturni daum tak napuno, ka je tak že dugo nej biu napunjeni. Mislim plesalci pa pevci so tomi tu radi bili, če rejsan so nistarni strašne

bolezni meli od našoga slatkoga vina, štero je nji prvi večer vujnilo. Tak so se vkup pobrali, ka je tau trpljenje lústvo nej vpamet zelo. Veseli, pa dobri so bili. Tak na Dolenjom Seniki, eške bole pa na Gorenjom Seniki, je lústvo vkup dihalo (lélegzett) s pevci pa s plesalci. Tome zrok je pa nej žmetno najti. Pevci pa plesalci KUD-a Mura so največ prekmurski pesmi pa plese naprej davali. Tau je pa blizu naši srcam, našoj pesmi. Marija Rituper je pa takša voditelka, ka go leko iščeš, dapa takše ne najdeš. Dirigera zbor, špila z različnimi instrumenti, napoveda program, vse zan-dolej. Dobro zna, kak trbej lúdi v dobro volo sprajti. Gda smo že

poslušali pa vidli različne, lejpe pesmi pa plese, te so pevci na konci spejvali pesem, štera je nam tu spoznana. Skurok vsi lúdje so z njimi spejvali etak: "Dejdek babo v raur poveso... Baba v rauri mukala, doj po dedi..." Na Gorenjom Seniki po programi so se pevci pa plesalci srečali s seničkimi plesalci. Par minut pa je velka veselica nastanila. Plesali bi do večera, do zranka. Samo ka vsakšomi deli gnauk konec pride. Etak smo si pa zbaugom prajli.

No, etak je bilau. Lúdje pa etak pravijo: "Furt nam etakše pripelajte. Tau mi tu razmejmo."

KUD Mura! Vsem lejpa (h)vala. Lepau se mejte pa drgauč pa pridte. **I. Barber**

PORABSKE DRUŽINE

PRI SOBOLICI V SAKALAUVCA

Tak sam si mislila, not staupim k njim. Oni so takšoga včeni, k njim dosta ljudi odi za šivanja volo. Ma biti, ka do tak mislili, ka si ge tū nika dam šivati. Nej so se trnok radi prej dali, da bi pisala od njij. Te smo pa ranč nej vpamet zeli, pa smo si že fejs prpovej dali od njij.

Ištvan Nemeš, Elizabetin mauž, je v Sakalauvca rojeni. Elizabeta je pa iz Števanovec. Oni so slovenska družina. Sedem-najsto leto sta že oženjaniva. Tri deteta mata, eške so vsi šaularje. Attila se za tišlara vči, Gabor se v Sombotela za auto-mehanika vči, mala Kristina pa zdaj odi v ausmi klas.

Ištvan Nemeš je krčmar v Slovenskoj vesi. Eden teden dela, ednoga je doma. Doma kaulag rama vsigdar djeste delo. Živino tū majo, etak pa tistim furt trbej nika pripravlati. Zamlau tū delajo. Vse si sami prpauvajo, ka njim potrejbno.

Eržika, ti si vsigdar privatna sobolica bila? pitam go.

"V Varaša sam se vönavčila za sobolico. Po tistim se pa v Varaša v fabriko prišla za sobolico. Tam sam spoznala moža, on je tam bio tehnik. 1976. leta sva se oženila. Mlajši so bili eden za drugim, dosta sam doma bila. Gda so mlajši mali bili, dosta so betežni bili, pa sam furt mogla doma ostati. Etak smo si pa tak zbrodili, da mo doma privatna sobolica."

Dosta dela mate? Nauvo morate več šivati ali je več popravljanja?

"Zdaj, ka ljudje odijo v Avstrijo, kúpüvajo ponošeni gvant, mam dosta za popravljanja. Nej sam čemerna za toga volo, s tem je menja dela, pa prslüžiš tū leko bola. Ka se pa sliši za nauvo šjivanje, tau tū ranč doжда. Furt

V Sakalavca so ednoma tala vesi ljudje sami dali ime. Tak pravijo, ka so oni Indijanci, te tau vesi se zové Indijansko naselje. Kak je do toga prišlo, že gvišno ne vejo, tao je pa istina, ka so nej čemerni, če nji etak zovéjo. V tej izaj navekša mladi zakonci živejo pa se tak čüti, da tūj lepau vküp držijo, dobro se majo. Red držijo kaulag seba, nauve iže so si zozidali, delajo, skrblivi so pa mladi. Aj bi vsakši vedo, gde je pa tau Indijansko naselje, vam morem povedati, ka tam, kak pridemo v ves.

Na levo blüzi pošitje stoji tri nauvi, lejpi iz. Ta prva eške nikšo tablo ma vödjano, oči se tam včasik stavijo. Preštem tau tablo, gde je napisano, ka v tau izi dela sobolica Elizabeta Nemeš.

mam kaj nauvoga šivati."

Po vasnicaj je eške zdaj itak takša šega, če povejmo je v vesi buča, ali pa vüzen ali kakši svetki, te si ženske dajo nauvi gvant šivati?

"Itak je takša šega. Pred

Zakoj je tau tak? Dosta porcije morate plačüvati, ali je delo žmetno?

"Tau tū pa tisto tū. Nej ranč porcije, litji za penzijo je dosta trbelo plačüvati. Zdaj je že malo baukše, dapa tistoga reda so dosta

takšimi svetki telko dela mam, ka največkrat svojo delo ne morem opraviti. Vsakši bi rad lejpi bijo, pokazo kaj nauvoga, lejpoga. Po mojem je tau normalno. Ženska aj dá nasé."

Sami delate ali mate pomoč?

"Že druga dekla se vönavči pri meni. Istina, ka sprvoga reda je inaš nej na pomauč, bola na brigo, dapa sledkar že pomaga tū, če je za tau."

Za kakšo velko krajino delate, odkec k vam nosijo šivat?

"Leko povejm, ka od Verice do Farkašovec pa vse sausadne vasnice. Tau se nej trbej bojati, ka šleka ne najdejo. Malo je naš sobolic, vsigdar menja."

tadale delala za volo tisti zrokov, ka sem že prajla. Zvün tisti zrokov ka sem že povedla, eške dosta drugi tū mam. Povejmo, z listvom delati je nej leko. Ge sam tak, da bi vsakšomi rada pricahti pa najbaukša napravila. Tau se mi večkrat ne pršika. Te ma pa tisto dugo bantiva."

Ka pa slüž? Nej je baukši etak, litji bi delat ojdli?

"Morem povedati ka je dosta baukše, če delat odim. Tisti slüž je čisti, nej trbej tau pa tisto od plače vkraj dati."

Od mlajšov ste prajli, da Attila pa Gabor se že dale včita. Ka pa mala Kristina? Ona de tū sobolica?

"Baug vari. Tau bi ge nej dopistila. Kristina je dobra z matematike, računalništvo de se včila. Že smo vöpglednili šaulo. Ali v Varaša v strokovni šauli ali pa v Čepregi v srednji šauli bi go radi dali vöčiti. Ona za tau ma volo."

Elizabeta, dosta sva si gučale najbolje od vašega dela, od dece, od vaše družine. Že na začetki sva prajle, ka ste vi slovenska družina, ka se vas starišov sliši. Ka pa deca, zna slovenski? Doma gočite slovenski?

"Morem povedati, ka nej. Največkrat v držini vogrski gočimo. Naša deca, na žalost, ne guči slovenski. Tak so se navadili. Ge dosta gučim slovenski, sploj pa s kunčafti. Istina, ka so se večkrat vösmejali z mene, ka prej ne gučim po sakalauvskom. Ge tak mislim, ka za nisterni lejt več po tej naši vasnicaj nišče nede gučo slovenski."

Vüpajmo se - dobro bi bilau - če bi v taum nej meli istino. Od nas (vas) staršov je tau tū odvisno (függ).

I.B.

... DO
MADŽARSKE

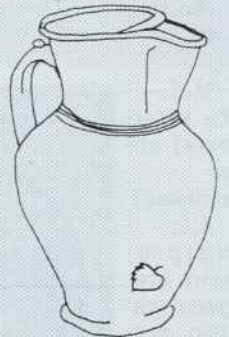
Zveza
Slovencev na
Madžarskem
prireja 27.
februarja 1993
od 20.00 do
02.00 ure

SLOVENSKI
PLES

v avli osnovne
šole v Monoštru

Igral bo
ansambel
MAGNET

PRISRČNO
VABLJENI!

DRAŽJI POTNI LIST

Pričakovati je, da se bo v bližnji prihodnosti spremenila "cena" potnega lista. O tem je na tiskovni konferenci spregovoril notranji minister R Madžarske. Povedal je, da bodo dvignili takso potnega lista, s tisoč na pet-tisoč forintov, veljal pa bo 10 let (sedanji namreč velja 5 let). Seveda bo moral parlament prej spreminiti zakon o tak-sah. Ker naj bi se to kmalu zgodilo, je mnogo državlj-anov pohitelo na pristojne oddelke na uradih, v želji, da si priskrbijo novi potni list še pred spremembami.

SODELOVANJE ARHIVARJEV

Arhivarja Aleksandra SERŠE iz Ljubljane in Antoša LESKOVEC iz Maribora že vrsto let prihajata v Arhiv Železne županije evidentirati gradivo za Prekmurje. Spraševali smo ju o njunem dosedanjem delu in o načrtih v prihodnjem.

M.K.: - Gospod Leskovec, od kdaj prihajate v Sombotel in kaj vse ste že evidentirali?

A.L.: - Od leta 1974 evidentiram gradivo za zgodovino Slovencev. Deli Prekmurja so pač pripadali prej Železni oziroma Zalski županiji. Po programu, ki je bil sestavljen v začetku sedemdesetih let, mi je bilo dodeljeno obdobje od leta 1850 do šestdesetih let, to je obdobje Bachovega absolutizma na Madžarskem. Takrat so nastali novi uradniški okraji.

M.K.: - Za kateri okraj ste se zanimali?

A.L.: - Najprej sem pregledal gradivo murskosoboskega okraja, potem sem pa začel evidentirati gradivo Železne županije v Bachovi dobi. Od leta 1983 sodeluje z mano pri tem delu tudi kolegica iz Arhiva Slovenije.

M.K.: - Pred desetimi leti ste se torej pridružili gospodu. Gospa Serše, za to delo ste se odločili zato, ker znate madžarsko ali pa zato, ker Vas zanima to gradivo?

A.S.: - Pravzaprav so me določili. Malo sem razumela madžarsko, znala nisem nič, ko sem začela z gospodom Les-

kovcem hoditi sem. Sicer sem začela z gradivom, ki je nemško, tako da zame madžarsčina ni bila težava.

M.K.: - Kaj sta ob vajinem zadnjem bivanju v Sombotelu izpisovala?

A.L.: - Začel sem obdelovati gradivo dobe dualizma na Madžarskem od leta 1867 dalje. Leta 1992 sem en teden pregledoval gradivo novega murskosoboskega okraja, ki pa je bil manjši kot prej v Bachovi dobi.

M.K.: - Kakšna je usoda teh izpiskov, tega evidentiranja?

A.S.: - Vse gradivo, ki se evidentira izven mej Slovenije, se zbira v Arhivu Slovenije in vsakdo si lahko potem pogleda tam te naše izpiske. V končni fazi pa bomo izdali inventar, kot smo že izdali za češko pa italijansko področje.

M.K.: - To gradivo se ne da posneti na mikrofilm? Treba je podatke izpisovati iz več dokumentov?

A.S.: - Določene fonde bi se dalo posneti na mikrofilm, samo do zdaj ni bilo tega predloga. Letos bom to predlagala v dolgoročni plan.

M.K.: - Vi podatke samo evidentirate ali tudi publicirate kaj iz tega?

A.S.: - Kar izpišem, pretipkam in oddam za tiste, ki bodo to kasneje

objavili. V bistvu je arhivsko delo v ta namen, da bodočim raziskovalcem omogoči, da si že doma pogledajo, kaj bi se lahko na Madžarskem poiskalo.

M.K.: - Gospod Leskovec, ste Vi enakega mnenja?

A.L.: - To akcijo vodi zaenkrat še Arhiv Slovenije. Jaz svoje izpiske pošiljam v ta arhiv. Sem pa sam del tega, pa tudi novejšega gradiva, ki ga imamo nekaj v mariborskem arhivu, že uporabljal pri lastnem raziskovanju. In sicer sem sedaj končal z obdelavo občinskega sistema dobe dualizma v Prekmurju, ki je različen od sistema občin v večjem delu Slovenije.

M.K.: - To je že objavljeno ali zdaj pripravljate za objavo?

A.L.: - Prvo sem pripravil za Dan Arhiva Železne županije v letu 1991. Drugo pa sem pripravil za objavo v Zborniku soboskega Muzeja. Del tega sem pa prebral ob praznovanju 800-letnice Lendave.

M.K.: - Gospod Leskovec, Vi ste si evidentiranje izbrali ker vas je zanimalo to gradivo, ali pa zato, ker znate madžarsko?

A.L.: - Branja v madžarsčini sem se nekako sam privadil. Del območja Pokrajinskega arhiva v Mariboru obsega tudi Prekmurje in v našem arhivu imamo še od njegove ustanovitve v stari Jugoslaviji prekmursko upravno gradivo. V Murski Soboti ni arhiva, tako da je naš arhiv tudi prekmurski arhiv.

M.K.: - Ali imate del dokumentov za Prekmurje na Madžarskem, gradivo za prekmurske Madžare pa v Mariboru?

A.L.: - Da, tudi. Skupaj z Arhivom v Zalaegerszegu smo pripravili razstavo ob 800-letnici Lendave. Sodelujemo s skupnostjo madžarske narodnosti v

NAŠE PESMI (42)

KAJ SI MICKA, TAK GIZDAVA

Kaj si, Micka, tak gizdava,
ti tak štimaš, kaj si sama,
nej si sama, kaj so tri, juhej,
vsakša jakša, jakša, kak si ti.

Jaz bi tebe rada mejla,
daj bi za volo mater smejla,
mat' se z menom kregajo, juhej,
daj premalo hiž'co, hiž'co maš.

Hišica je nej premala,
jaz sem dečko kak se šika,
za en mesec ali dva, juhej,
'de se moja Micka, Micka jokala.

Ne bom se nič ne jokala,
drug'ga fanta bom si zbrala,
šteri ima dosta vse, juhej,
hišico paj na štoka dva.

Šteri ima dosta blága,
tisti tebe ne poiške,
šteri ima dosta vse, juhej,
tisti tebe, tebe ne spozna.

(Gorenji Senik)
-mkm-

Prekmurju. Veliko večji del starega gradiva za Prekmurje pa je v arhivu v Železni in Zalski županiji. Raziskoval sem tudi celo v Budimpešti.

M.K.: - Kakšne načrte imate v prihodnje?

A.L.: - Vprašanje je, koliko bom še lahko delal, ker bom počasi upokojen. Ampak mislim, da se bo to evidentiranje gradiva nadaljevalo. Mora ga nadaljevati tako Pokrajinski arhiv v Mariboru,

kakor slovenski arhivi sploh. Pred dvema letoma sem končal delo v okviru sporazuma o kulturnem sodelovanju med bivšo Jugoslavijo in Madžarsko. Mislim, da prav zaradi tega, ker smo zgodovinsko povezani - Prekmurje je bilo prej v okviru Ogrske, in ker imamo mi madžarsko narodnost -, se bo moralo to sodelovanje nadaljevati.

Marija Kozar

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 11.10 na 2.
programu madžarske televizije.

Naslednja oddaja bo 13. februarja

KA JE TAU?

KAK SE ZOVÉ

na Gorenjon Siniki.....
 na Dolenjon Siniki.....
 v Ritkarovci.....
 na Verici.....
 V Števanovci.....
 v Andovci.....
 v Slovenskoj vesi.....
 v Sakalauvci.....
 Kak so nūcali.....

REŠITEV IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

kozol (izgovarja se kozou) - majhna posoda iz lubja za nabiranje jagod

kászu, eperszedő kosár - (nyír) fakéregből hajtogatott edény erdei nyümölcs (pl. szamóca) gyűjtéséhez, isznak is belőle

Tak se zové

na Gorenjon Siniki: kozaur

v Ritkarovci: kozau

na Verici: kozau

v Števanovci: kozau

v Andovci: kozau

v Slovenskoj vesi: kozau

v Sakalauvci: kozola

Tak so nūcali: z drejva so skaurdjo dojpotegnili, vkupvugnili, s trnom ali malim botom vkupnaredili. Djagode so nutbrali v lasej pa so pili tō s toga. Če stoj náglo pigé, ma pravijo na Gorenjon Siniki: "Pigé, kak kozaur!"

OTROŠKO VESELJE NA KMETIH

Na kmetih pozimi koljejo prašiča. Koline so bile včasih domači praznik. Ker je bilo ta dan posebno veliko dela, so prišli pomagat tudi sosedje.

Tudi danes jih povabimo na pomoč. Sosed pomaga zaklati prašiča, nalijejo nanj krop, čistijo ščetine, obesijo ga na "šragle", razrežejo ga na dvoje, cvrejo mast, naredijo klobase.

Danes že večkrat koljemo prašiče na leto, zato to ni več tako velik praznik, kljub temu pa se mi otroci veselimo tega dneva.

Laci Kainc
OŠ Gornji Senik

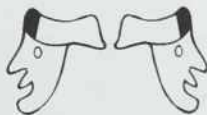
PRPRAVLAM SE NA FAŠENEK

Šaulski fašenek bau 20. februarja. Tisti den fejs čakam, ka se ge tō nut-naravnam za nika. Vejte, tau je takšo velko delo, ka mi skor cejla družina pomaga. Mama mi šiva gvant, sestra mi pa dela masko za obraz. Ge pa z lampi pa z očami gledam, ka delajo. Tau vejim, ka bi rada bila med baušimi.

Zdaj vam ne ovadim ka baudem, dapa če ste fejs najgeri, te vsi pridite na fašensko nedelo na Gorenji Senik pa te vidli, ka bau.

Če pa tau nej mogauče, te pa lejko vōnajdete iz križanke, ka baudem ge.

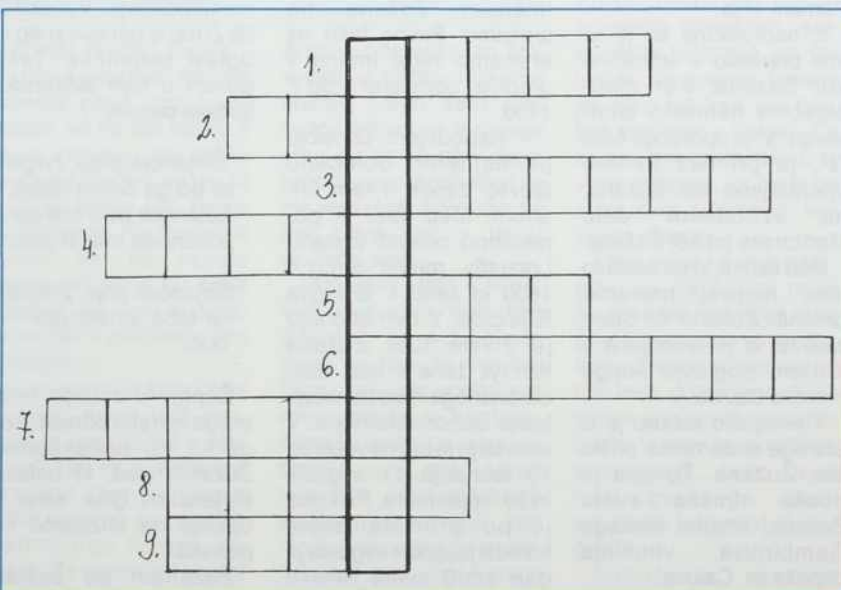
Anastazija Bajzek
OŠ Gornji Senik

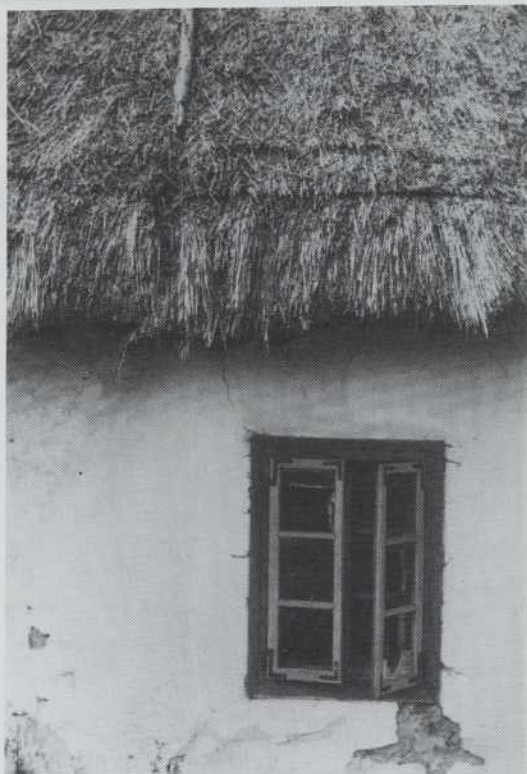
KRI-ŽANKA

1. Na tē den nej slabaudno masau gesti
2. Narava bejla grata, če de
3. S tejn podčrtaš nika
4. V štali stogijo pa mlejko dajo
5. Po snagej se vozimo z njimi
6. 11. mejsec v leti
7. Tau smo mi
8. Mala ūta
9. Domanja žival (keco ma)

Uspešno rešitev vam želijo: otroci 4. razreda
OŠ Gornji Senik

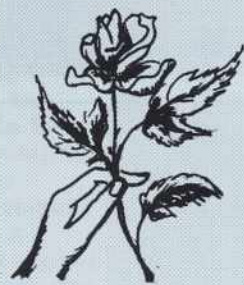

PORABJE IZ OBJEKTIVA

IMENITNI GODOVI

"NA DAN ŽUŽANE SE OGLASIJO ŠKRJANCI"

Ime izvira iz v hebrejščini napisane Stare zaveze, sicer po izgovoru sosanna. Pomeni: lilija.

Iz hebrejščine se je to ime preneslo v latinščino kot Suzana. Ker madžarščina namesto latinškega "s"-ja uporablja črko "ž", je pri nas to ime uporabljeno kot Žužana, na vzhodnem delu Madžarske pa kot Žužána.

Med tistimi, ki so nosili to ime, najprej moramo omeniti Žužano iz Stare zaveze, ki je omenjena v XIII-em poglavju knjige preroka Davida.

V evropsko kulturo je iz Starega testamenta prišlo ime Žužana. To ime je nosila rimska sveta Žužana, hčerka svetega Gambinusa, vnukinja papeža sv. Caiusa.

Druga sv. Žužana je hčerka palestinskega pogankega (krivo-

verskega) duhovnika in judovske ženske. Po smrti staršev se je dala krstiti in je vse imetje razdelila med revne. V času cesarja Julijana so jo za to usmrtili.

V času Arpadincev se z imenom Žužana ne srečamo. Ravno tako ne srečamo tega imena v gradivu, obdelanem do l. 1400.

V naslednjem obdobju pa najdemo določeno število žensk s tem imenom. Med temi je pomembno omeniti Žužano Lorantffy, rojeno okrog l. 1600 in ženo l. Györgya Rákócziya. V tem obdobju je živela tudi Žužana Károlyi, žena v letu 1620 okronanega madžarskega kralja Gáborja Bethlena. V koledarju je to ime večkrat: 19. februarja, 11. avgusta in 20. septembra. Prvi god je po protestantskem koledarju, god v avgustu je dan smrti svete rimske Žužane, drugi pa dan druge sv. Žužane.

Pri Madžarih najdemo

več oblik: nemško Susanno, Susanne, slovaško Zuzana, romunsko Suzana, Sosana in slovensko Suzano.

Žužanin god ima prerokovalno vlogo v vremenoslovju. Verjeli so, da Žužana odnese sneg in uglaši škrjančke. Tako govori o tem slovenska ljudska pesem:

"Škrjanček poje, žvrgoli, se bel'ga dneva veseli, škrjanček poje beli dan, pozdravlja hrib in plan.

Škrjanček poje, žvrgoli, ker tebe, kmetič gor budi."

Čeprav v zadnjih letih snega ni treba odnesti, ker ga ni, vsi pričakujemo Žužanin god, ki uglaša škrjančkov glas, sicer v upanju na bližajočo se pomlad.

Žužanam pa želimo veliko veselja in sreče!

Erika Glanz

NIKA ZA SMEJ

ZA NAŠO DECO NIKA SMEJŠNO

Naša mala Jolanka je menkša kak njeni vrstniki pa se v tem tū lauči od nji, ka napona raztraošane vlasč ma. Eden den so se v šauli pojbičke caunali njej. Kričali so za njauv etak: "Jolanka, Jolanka, takše vlasč maš kak tisti navli na šonžetaj, štere je vōtar naupak obrno."

Naša mala Jolanka se je pa nej njala pa njim je etak nazaj oblisnila: "Zdaj že vem, zakoj telko somarov skače kaulag mene."

Naš mali Laci tū v šaulo odi, pa velko problemo ma. Ne vidi redno, sploy pa nej daleč. Eden den je tū v šaula, pa me školnik etak pravi: "Laci, sedi si not v prvi red." Laci se naprej znosi, pa gda si doj sede, ga školnik pita: "Laci, zdaj dobro vidiš?"

Laci zdaj etak pravi: "Dobro vidim, gospa leranca."

Našoga maloga Francina mama k masari pošla po svinsko mesau. Tau ma tū gor da, aj pita masara,

kak najdugše leko svinsko mesau drži, ka se ne pokvari.

Franci de v mesarnico, prosi mesau pa pita, kak dugo leko svinsko mesau drži. Mesar pa zdaj etak pravi: "Dragi mali pojep. Idi domau, pa tak povej mami, ka najdukše tak leko svinsko mesau drži, če svinjau živo nja."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica

Marijana Sukič

Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/80-767

Tisk:

SOLIDARNOST
Arhitekta Nováka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija